

BẢN TIN NGÀY NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG

(Cập nhật 31/08/2020)

Tình hình nổi bật

Philstar dẫn lời NFN Tổng thống Philippines Harry Roque phát biểu tại họp báo ngày 27/8 rằng trong trường hợp căng thẳng Mỹ-Trung leo thang thành xung đột mở, Tổng thống Philippines Rodrigo Duterte tuyên bố ông sẽ luôn đặt lợi ích quốc gia lên trên hết. Về cách tiếp cận của Philippines trước những diễn biến căng thẳng trong quan hệ Mỹ-Trung gần đây, ông Roque nhắc lại chính sách của Tổng thống Duterte “là bạn với tất cả và không trở thành kẻ thù của bất cứ ai”. Ông cũng né tránh trả lời trực diện trước câu hỏi liệu Philippines có ngả về phía Mỹ hay không sau khi Ngoại trưởng Mỹ Mike Pompeo tuyên bố Mỹ sẽ hành động chống lại Trung Quốc cho đến khi Trung Quốc dừng hành vi đe dọa tại Biển Đông. Philippines tôn trọng quyết định của Mỹ và thấy không cần thiết phải đưa ra bình luận”.

Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Việt Nam Lê Thị Thu Hằng ngày 27/8 trả lời câu hỏi của phóng viên TTXVN về việc Philippines mới đây đặt tên cho 4 bãi cát và 2 đá san hô quanh đảo Thị Tứ thuộc quần đảo Trường Sa đã nêu rõ: “Bất kể hoạt động nào tại khu vực quần đảo Trường Sa của Việt Nam mà không được Việt Nam cho phép là hoàn toàn không có giá trị. Quan điểm nhất quán của Việt Nam là mọi hoạt động của các bên ở Biển Đông phải tuân thủ luật pháp quốc tế, tôn trọng chủ quyền, quyền chủ quyền, quyền tài phán của các nước được xác định phù hợp với Công ước của Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982, phù hợp với nội dung và tinh thần của Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC), góp phần vào việc duy trì hòa bình, an ninh và ổn định ở khu vực Biển Đông”.

Theo CNN Philippines, Ngoại trưởng Philippines Teodoro Locsin ngày 28/8 theo dõi cuộc tập trận của Trung Quốc xung quanh quần đảo Hoàng Sa (Trung Quốc được cho là đã phóng tới bốn quả tên lửa đạn đạo vào sáng 26/8). Sau khi kiểm tra bản đồ để xác định khu vực Trung Quốc tiến hành tập trận, ông Locsin cảnh báo Trung Quốc về “điều tồi tệ nhất” nếu các cuộc tập trận của nước này lấn vào vùng đặc quyền kinh tế của Philippines. Ngoại trưởng không loại trừ những lựa chọn về cách chống lại hành vi xâm phạm của Trung Quốc trong vùng biển tranh chấp, và cho rằng không sợ bất kỳ trường hợp nào xảy ra.

Tờ Bangkok Post ngày 28/8 dẫn lời Thủ tướng Thái Lan Prayuth Chan-o-cha khẳng định rằng ông đã sắp xếp kế hoạch dự phòng để mua tàu ngầm của Trung Quốc (ngay cả khi ngân sách đang được Hạ viện xem xét bị bác bỏ). Ông Prayuth nhắc lại chưa bao giờ nói phải triển khai thỏa thuận mua tàu ngầm Trung Quốc bằng mọi giá và giải thích việc cần thiết phải mua các tàu ngầm để bảo vệ an ninh biển. Khoản chi tiếp theo trong tài khóa tới hiện đang bị tạm ngưng do làn sóng chỉ trích của người dân, và khoản ngân sách để mua tàu ngầm thứ 2 và thứ 3 từ Trung Quốc hiện đang được Quốc hội Thái Lan xem xét.

Tờ Benarnews ngày 28/8 dẫn thông báo của Bộ Quốc phòng Philippines rằng Nhật Bản chính thức ký hợp đồng cung cấp cho Philippines 3 hệ thống radar có thể giám sát một phần Biển Đông (dự án hợp tác công nghệ và thiết bị quốc phòng đầu tiên giữa Nhật và Philippines kể từ khi Duterte lên cầm quyền năm 2016). Theo hợp đồng, Tập đoàn Mitsubishi của Nhật sẽ cung cấp cho Philippines 2 hệ thống radar phòng không cố định và một hệ thống radar phòng không di động từ năm 2022. Những hệ thống này sẽ hỗ trợ phát hiện và xác định các mối đe dọa cũng như hành động xâm nhập khu vực mà Philippines coi là vùng đặc quyền kinh tế.

Ngoại trưởng Philippines Locsin hôm 28/8 cho biết sẽ khuyến nghị Chính phủ nước này chấm dứt giao dịch với các công ty Trung Quốc bị Mỹ liệt vào danh sách đen ngày 26/8 vì hoạt động xây đảo nhân tạo phi pháp trên Biển Đông (không nêu tên cụ thể của những công ty hoặc dự án ông muốn nhắm đến). Trong số những doanh nghiệp bị đưa vào danh sách trừng phạt của Mỹ có Công ty Xây dựng Giao thông Trung Quốc (CCCC) (tập đoàn vận tải và cơ sở hạ tầng đã lên phương án xây dựng sân bay trị giá 10 tỷ USD ở tỉnh Cavite, Philippines vào năm 2019). Tỉnh trưởng Cavite, ông Juanito Victor Remulla cho biết sẽ chờ chỉ thị của Tổng thống Duterte về việc này.

Tân Hoa Xã ngày 29/8 cho biết Trung Quốc hạ thủy tàu nghiên cứu lớn nhất có tên “Đại học Trung Sơn” (lực giãn nước lớn nhất, tính năng khảo sát tổng hợp mạnh nhất, chiều dài hơn 114m, rộng 19m, tốc độ tối đa 16 hải lý/giờ, hoạt động tiên lục 60 ngày hoặc 15.000 hải lý, và 100 thuyền viên). Tàu được xây dựng theo kế hoạch đóng tàu 6000 tấn trong kế hoạch 5 năm lần thứ 13 của Đại học Trung Sơn do Bộ Giáo dục phê

chuẩn tháng 6/2016. Ngô Cương (trưởng nhóm thiết kế tàu) khẳng định con tàu sở hữu các công nghệ hiện đại, cho phép thu thập và phân tích các mẫu vật thu được ngay trên biển (tàu nghiên cứu “Đại học Tôn Trung Sơn” còn lớn hơn tàu Hải Dương 8 - con tàu khảo sát đã nhiều lần xâm phạm vùng biển Việt Nam năm 2019).

Bộ Tài nguyên thiên nhiên Trung Quốc ngày 29/8 công bố 55 bản đồ tiêu chuẩn năm 2020 và hiện có tổng cộng 324 loại bản đồ (245 bản đồ Trung Quốc, 69 bản đồ thế giới, 10 bản đồ chuyên đề). So với năm 2019, bản đồ tiêu chuẩn Trung Quốc công bố năm 2020 có các đặc điểm mới gồm: (i) Số lượng bản đồ phục vụ chiến lược quốc gia được tăng lên; (ii) Nội dung bản đồ phong phú hơn; (iii) Bản đồ được tiếp cận dễ dàng hơn, người dùng có thể truy cập trang <http://bzdt.ch.mnr.gov.cn/> để tiến hành tải và lưu trữ bản đồ. Trong “bản đồ Trung Quốc” được công bố lần này, Trung Quốc tiếp tục sử dụng “đường 9 đoạn” bao phủ gần hết khu vực Biển Đông.

BTQP Nhật Bản và Mỹ ngày 29/8 cùng phản đối các nỗ lực đơn phương nhằm thay đổi hiện trạng ở Biển Đông cũng như Biển Hoa Đông, trong bối cảnh Trung Quốc ngày càng bành trướng trong khu vực. BTQP Nhật nhất trí rằng cộng đồng quốc tế sẽ phản đối mạnh mẽ bất kỳ sự thay đổi đơn phương nào đối với hiện trạng ở Biển Đông và Hoa Đông, bày tỏ cùng quan điểm với BTQP Mỹ vào thời điểm quan hệ Mỹ và Trung Quốc đang gia tăng căng thẳng trên một loạt các vấn đề, từ thương mại, công nghệ tới các hành động của Bắc Kinh ở Biển Đông. BTQP Mỹ Mark Esper khẳng định rằng Hiệp ước an ninh Mỹ - Nhật được áp dụng đối với quần đảo Senkaku/Điếu Ngư.

Theo Thông tấn xã Ấn Độ (ANI) ngày 30/8, Hải quân Ấn Độ đã triển khai một trong các tàu chiến đến Biển Đông. Trong thời gian đó, Hải quân Mỹ cũng triển khai các tàu khu trục, tàu hộ vệ. Tàu chiến của Ấn Độ đã duy trì liên lạc với hạm đội của Mỹ thông qua các hệ thống liên lạc bảo mật.

Ngoại trưởng Pháp Le Drian ngày 30/8, trong tuyên bố sau cuộc gặp với Ngoại trưởng Trung Quốc, khẳng định lại lập trường tôn trọng luật quốc tế tại Biển Đông. Ngoại trưởng Pháp cũng nhắc lại những lo ngại sâu sắc của Pháp về tình hình nhân quyền ở Trung Quốc, đặc biệt là trong vấn đề Hồng Công và Tân Cương.

Bangkok Posts ngày 31/8 đưa tin Chính phủ Thái Lan đã quyết định tạm thời lùi lại thương vụ mua hai tàu ngầm trị giá 22,5 tỷ baht gây tranh cãi từ Trung Quốc sau khi Chính phủ Trung Quốc cho phép việc mua bán này trì hoãn trong một năm. Một nguồn tin từ Hải quân Hoàng gia Thái Lan (RTN) cho biết vấn đề đình chỉ mua hai tàu ngầm này do Thủ tướng Prayut Chan-o-cha quyết định. Yuttapong Charasathien, Nghị sĩ đảng Pheu Thai, nghi ngờ việc mua bán có thể không phải là một thỏa thuận giữa Chính phủ với Chính phủ. Tuy nhiên, hải quân bảo vệ việc mua sắm, nhấn mạnh rằng tàu ngầm rất quan trọng để bảo vệ an ninh hàng hải của đất nước và việc mua sắm ba tàu ngầm là một thỏa thuận đã hoàn tất. Theo một khảo sát, xung đột chính trị và kế hoạch mua hai tàu ngầm này đã khiến người dân Thái Lan lo lắng.

Tờ The Australian ngày 31/8 tiết lộ Chính quyền Scott Morrison sẽ điều tra về sự can thiệp nước ngoài vào các trường Đại học ở Úc để tìm hiểu làm sao Bắc Kinh có thể chiêu mộ các học giả vào các chương trình bí mật với đãi ngộ cao và nghiên cứu được cấp bằng sáng chế ở Trung Quốc. Bộ trưởng Nội vụ Úc Peter Dutton cho biết cuộc điều tra sẽ nhắm vào việc giảm thiểu chuyển giao công nghệ và tri thức của Úc mà gây hại cho an ninh quốc gia, nhưng không làm cản trở hợp tác nghiên cứu. Hơn nữa, theo luật an ninh quốc gia mới, Chính quyền liên bang có thể hủy bỏ thỏa thuận giữa Chính quyền bang với nước ngoài mà gây đe dọa tới an ninh quốc gia.

Góc nhìn quốc tế

+ Đông Nam Á:

Elina Noor, Viện nghiên cứu Chiến lược và Quốc tế Malaysia, Hunter Marston, Đại học Quốc gia Úc, và Francisco Bencosme, Quỹ Xã hội mở ở Mỹ, ngày 27/8 trên The Diplomat đánh giá chính sách FOIP của Mỹ cần nhận định đúng mục tiêu của mình (bảo vệ các giá trị tự do hoặc ngăn cản sự trỗi dậy của Trung Quốc) để có cách tiếp cận phù hợp với các nước Đông Nam Á. Nếu mục tiêu cuối của Mỹ là kiềm chế Trung Quốc và duy trì ưu thế duy nhất của Mỹ, thì các nước Đông Nam Á sẽ rơi vào thế khó (khả năng cao các nước này sẽ phải chọn phe).

+ Mỹ - Châu Âu:

Đại diện Cấp cao phụ trách An ninh và Chính sách Đối ngoại của EU Josep Borrell ngày 30/8 gọi Trung Quốc là đế chế mới mà tìm cách phá hoại các chuẩn mực quốc tế. Trung Quốc đã phá hoại các quy tắc quốc tế, trong đó có các chuẩn mực tại Biển Đông; thúc đẩy các lý tưởng của Trung Quốc thông qua “cộng đồng chung vận mệnh”; và tìm cách giành lấy các vị trí cấp cao trong các hệ thống của Liên Hợp quốc. Ông kêu gọi các thành viên của EU cần "sửa đổi" sự bất tương xứng về mặt kinh tế với Bắc Kinh trước khi "quá muộn".

Biên tập: Tài Kiên

@Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao

"Bản tin ngày Nghiên cứu Biển Đông" được soạn thảo từ các tài liệu công khai nhằm tổng hợp thông tin giúp bạn đọc. Các thông tin trong Bản tin không phản ánh quan điểm của Viện Biển Đông. Ban biên tập không chịu trách nhiệm đối với sự thay đổi về nội dung của tin gốc cũng như đường dẫn kèm theo đến các tin gốc. Mọi ý kiến góp ý xin gửi về Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao, 69 Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội; email: scsi@dav.edu.vn.